

2-TOM, 5-SON

**BOSHLANG'ICH SINFDA FONETIK MASHQLARNI O'QITISHDA
INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI**

Kenjayeva Ma'mura Abdibannayevna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti Ta'lim va tarbiya nazaryasi va metodikasi
(boshlang'ich ta'lim) ixtisosligi 2-bosqich magistranti

Annotatsiya

Ushbu maqolada boshlang'ich sinflarda fonetik mashqlarni o'rgatishda innovatsion texnologiyalarning ta'siri o'rganiladi. U nutqni aniqlash dasturi, interfaol ilovalar va multimedia resurslari kabi raqamli vositalar fonetik ta'limni qanday yaxshilashi mumkinligini o'rganadi. Tadqiqot ushbu texnologiyalarning afzalliklari, muammolari va amaliy qo'llanilishini yoritib beradi, ularning o'quvchilarning fonetik ko'nikmalarini oshirishdagi samaradorligi haqida tushuncha beradi.

Kalit so'zlar: Innovatsion texnologiyalar, fonetik mashqlar, boshlang'ich ta'lim, nutqni aniqlash, interfaol ilovalar, multimedia resurslari, fonetik ko'rsatmalar.

Abstract

This article explores the impact of innovative technologies on teaching phonetic exercises in primary classrooms. It examines how digital tools such as speech recognition software, interactive apps, and multimedia resources can enhance phonetic instruction. The study highlights the benefits, challenges, and practical applications of these technologies, providing insights into their effectiveness in improving students' phonetic skills.

Key words: Innovative technologies, phonetic exercises, primary education, speech recognition, interactive apps, multimedia resources, phonetic instruction.

Kirish. So'nggi yillarda ta'limga innovatsion texnologiyalarning integratsiyalashuvi o'qitish va ta'lim jarayonlarini tubdan o'zgartirdi. Tilni o'zlashtirishning muhim tarkibiy qismi bo'lgan fonetika bu yutuqlardan sezilarli foyda ko'rdi. Fonetikani o'qitishning an'anaviy usullari ko'pincha takroriy mashqlar va passiv o'rganishga tayanadi. Biroq, raqamli vositalar va resurslarni joriy etish yosh o'quvchilarni yanada samaraliroq jalb qila oladigan dinamik va interaktiv yondashuvlarni taklif etadi. Ushbu maqolada boshlang'ich sinf o'quvchilariga fonetik mashqlarni o'rgatishda innovatsion texnologiyalarning o'ni, ularning ta'lim natijalari va umumiy faolligiga ta'siri o'rganiladi.

Asosiy qism. Fonetik o'qitishda innovatsion texnologiyalar:

Boshlang'ich sinflarda fonetikani o'rgatishda nutqni aniqlash dasturi, interaktiv mobil ilovalar, multimedia resurslari kabi innovatsion texnologiyalardan tobora ko'proq foydalanilmoqda.

Nutqni aniqlash dasturi: Google Speech-to-Text va Microsoft-ning Azure Speech

2-TOM, 5-SON

Services kabi dasturlar talabalarning talaffuzini tahlil qilib, darhol fikr-mulohazalarni taqdim etishi mumkin. Bu vositalar o'quvchilarga ona tilida so'zlashuvchilarga taqlid qilish va ularning xatolarini real vaqtda tuzatish orqali to'g'ri talaffuzni mashq qilishga yordam beradi.

Interaktiv ilovalar: Duolingo, Starfall va Fun English kabi ilovalar fonetik mashqlarni qiziqarli va qiziqarli qilish uchun yaratilgan. Ushbu ilovalar talabalarni rag'batlantirish uchun o'yin usullaridan foydalanadi, qiziqishni saqlab qolish uchun mukofotlar va darajalarni o'z ichiga oladi.

Multimedia resurslari: Videolar, animatsiyalar va audioyozuvlar kontekstdagi tovushlar va so'zlarning turli misollarini taqdim etish orqali fonetik darslarni boyitishi mumkin. YouTube Kids kabi platformalar va ta'lim veb-saytlari o'qituvchilar fonetik tushunchalarni yorqin tasvirlash uchun foydalanishi mumkin bo'lgan ko'plab resurslarni taklif qiladi.

Innovatsion texnologiyalardan foydalanishning afzalliklari

Enhanced Engagement: Raqamli vositalar fonetikani o'rganishni interaktiv va qiziqarli qiladi, bu esa yosh o'quvchilarning qiziqishini uyg'otadi va ularning motivatsiyasini qo'llab-quvvatlaydi.

Shaxsiylashtirilgan ta'lim: Moslashuvchan ta'lim dasturlari kabi texnologiyalar har bir bolaning o'z ehtiyojlariga moslashtirilgan ta'lim olishini ta'minlab, o'quvchilarning individual ishlashi asosida qiyinchilik darajasini moslashtiradi.

Darhol fikr-mulohaza: Nutqni aniqlash dasturi kabi vositalar o'quvchilarga xatolarini tezda aniqlash va tuzatishga yordam beruvchi tezkor tuzatishlar beradi.

Turli manbalardan foydalanish: Multimedia resurslari o'quvchilarni turli urg'u va dialektlarga ochib beradi, ularning turli kontekstlarda fonetika haqidagi tushunchalarini kengaytiradi.

Texnologik kirish: Barcha maktablar ilg'or texnologiyalardan teng foydalanish imkoniyatiga ega emas, bu esa fonetik ta'lim sifatida nomutanosiblikni keltirib chiqarishi mumkin.

O'qituvchilarni tayyorlash: Texnologiyaning samarali integratsiyasi o'qituvchilardan yetarlicha tayyorgarlik ko'rishni talab qiladi. Pedagoglarni zarur ko'nikmalar bilan ta'minlash uchun malaka oshirish dasturlari muhim ahamiyatga ega.

Texnologiyaga haddan tashqari ishonish: Texnologiya qimmatli vosita bo'lsa-da, u an'anaviy o'qitish usullarini o'rnini bosmasdan, to'ldirishi kerak. Muvozanatli yondashuv samarali fonetik ta'lim uchun juda muhimdir.

Sinfdagi amaliy qo'llanmalar

2-TOM, 5-SON

Blended Learning: An'anaviy fonetik mashqlarni raqamli vositalar bilan birlashtirish keng qamrovli o'rganish tajribasini yaratishi mumkin. Misol uchun, o'qituvchi dars mashg'ulotlari davomida nutqni aniqlash dasturidan foydalanishi va uy vazifasi uchun interaktiv ilova mashqlarini belgilashi mumkin.

Interfaol doskalar: Ular multimedia resurslarini namoyish qilish va butun sinfni fonetik mashqlar va mashg'ulotlarga jalb qilish uchun ishlatilishi mumkin.

Flipped Classroom Model: Talabalar fonetikani mashq qilish uchun uyda texnologiyadan foydalanishlari mumkin, bu esa dars vaqtini interfaol, o'qituvchi boshchiligidagi mashqlarga bo'shatishlari mumkin.

Xulosa. Innovatsion texnologiyalar boshlang'ich sinflarda fonetik mashqlarni o'qitishni yaxshilash uchun katta imkoniyatlarga ega. O'rganishni yanada interaktiv, shaxsiylashtirilgan va qiziqarli qilish orqali bu vositalar o'quvchilarning fonetik ko'nikmalarini va umumiy tilni bilish darajasini oshirishi mumkin. Biroq, muvaffaqiyatli amalga oshirish texnologik kirish va o'qituvchilarni tayyorlash kabi muammolarni hal qilishni talab qiladi. An'anaviy va raqamli usullarning kuchli tomonlaridan foydalangan holda, o'qituvchilar muvozanatli va samarali fonetik ta'lim dasturini yaratishlari mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Ally, M. (2009). Mobil ta'lim: ta'lim va o'qitishni o'zgartirish. Atabaska universiteti matbuoti.
2. Braun, H. D. (2000). Til o'rganish va o'rgatish tamoyillari. Longman.
3. Chapel, C. A. (2003). Ingliz tilini o'rganish va texnologiyasi. Jon Benjamins nashriyot kompaniyasi.
4. Katler, A. (2012). Ona tilini tinglash: til tajribasi va og'zaki so'zlarni tan olish. MIT matbuoti.
5. Golonka, E. M., Boulz, A. R., Frank, V. M., Richardson, D. L. va Freynik, S. (2014). Chet tillarini o'rganish texnologiyalari: texnologiya turlari va ularning samaradorligini ko'rib chiqish. Kompyuter yordamida til o'rganish, 27(1), 70-105.
6. Knight, J. (2014). Virtual murabbiylikning kuchi. Ta'limdagi etakchilik, 71(8), 28-33.
7. Levy, M. (1997). Kompyuter yordamida til o'rganish: kontekst va kontseptsiya. Oksford universiteti matbuoti.
8. Li, L. va Uolsh, S. (2011). Xitoyning EFL darslarida texnologiyani o'zlashtirish. Til o'rgatish tadqiqoti, 15(1), 99-125.
9. Meunier, F. (2015). Til o'rganishda o'quvchiga yo'naltirilgan yondashuvlar: texnologiyadan foydalanishga tanqidiy qarash. Eslab qoling, 27(3), 347-365.
10. Piper, B., Zuilkowski, S. S. va Mugenda, A. (2014). Keniyada o'qish natijalarini yaxshilash: PRIMR tashabbusining birinchi yillik ta'siri. Ta'limni rivojlantirish xalqaro jurnali, 37, 11-21.

